

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสิทธิส่วนบุคคลในพระไตรปิฎก		
ชื่อผู้เขียน	พระมหาปัญญา	ประยะ โพธิ์เดช	
ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต	สาขาวิชาปรัชญา		
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร. พิสิฐ	โคตรสุโพธิ์	ประธานกรรมการ
	อาจารย์ ดร. ประมวล	เพ็งจันทร์	กรรมการ
	อาจารย์ ดร. สมหวัง	แก้วสุฟอง	กรรมการ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องสิทธิส่วนบุคคลในพระไตรปิฎก โดยเป็นการศึกษาเชิงเอกสาร และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

จากการศึกษาเนื้อหาในพระไตรปิฎกทำให้พบว่าแนวคิดเรื่องสิทธิส่วนบุคคลมีอยู่ 2 ประเภท คือ

1. สิทธิในเชิงสังคม มีลักษณะขึ้นอยู่กับสถานภาพในสังคมของแต่ละปัจเจกบุคคล
2. สิทธิในทางธรรม มีลักษณะขึ้นอยู่กับกฎธรรมชาติที่เรียกว่า กฎแห่งกรรม กฎแห่งไตรลักษณ์ และกฎแห่งเหตุปัจจัย

ศัพท์ในพระไตรปิฎกที่มีความหมายคล้ายคลึงกันกับคำว่า “สิทธิ” ได้แก่ “อานิสงส์”, “ผล”, “วิบาก”, “ประโยชน์” และ “ความสุข” เป็นต้น

ลักษณะของสิทธิส่วนบุคคลในพระไตรปิฎก ปัจเจกบุคคลจะได้รับก็ต่อเมื่อสร้างเงื่อนไขจากภายในตนเองเป็นหลัก ดังนั้น สิทธิแบบนี้จึงต้องมาคู่กันกับการทำหน้าที่ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชีวิตตนและคนอื่นของแต่ละปัจเจกบุคคลโดยแยกกันไม่ออก อันเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งเหตุปัจจัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตในแต่ละระดับ

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในพระไตรปิฎก จึงได้ข้อสรุปที่สำคัญดังนี้

1. คำสอนในพระไตรปิฎกไม่ได้ปฏิเสธเรื่องสิทธิส่วนบุคคลในเชิงสังคม ไม่ว่าจะเป็ นสิทธิในชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สิน ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่ควรละเมิดต่อกัน แต่คำสอน ต่างๆ นั้น มีลักษณะมองเรื่องสิทธิแบบย้อนศร คือหันไปเน้นให้มนุษย์ทำหน้าที่ตาม สถานภาพที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งจะกลายเป็นการปกป้องสิทธิของกลุ่มสัมพันธ์กับตนใน สังคมโดยชอบธรรม มากกว่าเน้นเรื่องการเรียกร้องเอาผลประโยชน์จากคนอื่นหรือให้ บุคคลอื่นปกป้องผลประโยชน์ของตน
2. คำสอนในพระไตรปิฎกสะท้อนให้เห็นแนวคิดที่ว่า สิทธิในเชิงสังคมไม่มีความหมาย มากเท่ากับการพัฒนาจิตใจของตน ดังนั้น มนุษย์จึงมีพันธกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การทำหน้าที่เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายขั้นสูงสุดทางด้านจิตใจ โดยการควบคุม ฝึกหัดขัด เกลาไม่ให้จิตใจตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือเงื่อนงำทั้งจากภายนอกและภายใน เมื่อสามารถเข้าถึงเป้าหมายทางจิตในระดับนี้เท่านั้นจึงจะถือว่าบรรลุประโยชน์สุข ขั้นสูงสุดของปัจเจกบุคคล ที่มีความยั่งยืนและถาวรอย่างแท้จริง

Thesis Title	An Analytical Study of the Rights of the Individuals in the Tripitaka		
Author	Pramaha Panya Perayabodhidej		
M.A.	Philosophy		
Examining Committee	Lect. Dr. Phisit	Kotsupho	Chairman
	Lect. Dr. Pramuan	Pengchan	Member
	Lect. Dr. Somwang	Kaewsufong	Member

ABSTRACT

The purpose of this research is the analytical study of individual rights in the Tripitaka. This work's methodology is centered on documentary research. The methodology of presentation of results is analytical description. For the analytic study of individual rights in Buddhist Scriptures, two kinds of individual rights are found:

1. Social Rights, dependant upon the social status of the individual,
2. Dhamma (moral, spiritual norms), dependant upon the law of nature, also called the law of action, the common threefold characteristics, and the law of causes and conditions.

The term "right," has the same meaning as the terms "result," "benefit," and "happiness." The unique feature of individual rights in Buddhist Scriptures is that the individual will gain his/her rights as he/she creates the conditions within oneself. So such rights must come along with the fulfillment of one's duty and the ability to take responsibility for one's own life, and the lives of others without discrimination, conditioned on dealing with the purpose of life in each case.

As a result from the analytical study of Buddhist Scriptures, we can conclude that:

1. The Buddha's teachings found in Tripitaka do not deny the existence of individual rights in a sociological aspect. These are the rights inherent in one's own life or one's properties that should be protected through social means.

Conversely, Buddhist perspective of the rights emphasize doing one's own duty properly. In this way, everyone's rights in society will be protected. Therefore instead of claim to compensation from others or focussing on protection of one's own interests, one should focus on attending to one's own duty.

2. The Tripitaka pays less importance to the rights of the individuals in the social perspective, and gives more emphasis to mental development. The most important human obligation centers on attaining the highest aims of spirituality. One can do so by earnestly training oneself, controlling one's mind and not yielding to the lower sensibilities attached to outer or inner conditions. On reaching this level of spirituality, the person has obtained the highest, truest, and most sustainable benefit feasible to individual existence.